

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiæ Doctoris Canonici Ecclesiæ
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXIII. Inter co[n]uiuandum vitandi sermones impuri, piaq[ue]
colloquia subintroducenda; no[n]nunquam obseruanda Taciturnitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

Francis.
Petraarchæ
l. 1. de re-
mediis v-
riusq; for-
tuna.
Dial. 19.

nes, & adulescentes; hi enim non te amant sed vinum tuum, sed epulas tuas. De his optimè Petrarca. De Parasitis breuem accipe regulam. dum illos affatim paueris, rodent, arridebunt, plaudent manibus, laudabunt virum optimum, liberalemq; patriæ patrem dicent. Nihil ad vltimum Graiæ adulationis omiserint. Sin aliquando cessaueris, & quidem spontè, auarum, sordidum, miserum, diffamabunt. Sin inopia, homunculum nõ malum certè, sed stolidum & ineptum; te tuamque domum fugient, vt scopulum; tunc intelliges illud Flacci; Diffugiunt cadis cum fece siccatis amici.

Numerus
conuiuia-
rum Ale-
xand. Ge-
nial. lib. 5.
cap. 23.
Theat. vi-
æ hum.
volum. 2.
lib. 8. Tit.
conuiuia.

Et numerus conuiuiarum ne excedat. Septem conuiuium, nouem conuiuium, inquebat vetus illud verbum: quod scilicet, obstrepente nimia multitudine, tumultuentur potius; quàm iucunditate animi perfruantur conuiuia. Et Homerus Poëtarum Princeps, non nisi ad decem; Plato restrictius, ad octo tantum conuiuas, numerum istum redegere.

CAPVT XXIII.

Inter conuiuandum vitandi sermones impuri, piæque introducenda colloquia: nonnunquam obseruanda Taciturnitas.

Matth. 12. **S**iquidem de omni otioso verbo quod locuti fuerint homines, vt seruator noster aperte profitetur, rationem reddituri sint in die iudicij, non modò quicquid leuitatem sapit, aut scurrilitatem, ab honesto conuiuantium cœtu procul sit oportet; verum quoque omnes ex colloquutiones, quæ ingenuas mentes peruertunt: Et potissimum si sint obscæna, ac faces ad libidinem & carnis lasciuam accendentes. Cor-
rum-

rumpunt bonos mores colloquia prana. inquit Apосто- 1. Cor. 15.
lus, Paulus, citans Menandrinum illum senarium.

φθείρεσιν ἢ θη' χρεῖσ' δ' μιλιῖαι κακαί.

Quæ si vino atq; effrenatæ hilaritati, tanquam
incentiuus quibusdam adiungantur, mirum dictu
est, quantopere audientium animos inficiant, & ad
nefarias cupiditates, ad lubricas carnis titillationes,
caco impetu propellant. Quare tanquam exitialem *Impudici*
pestē ea fugiat, quem integritatis amor tenet. Cū *homines*
omnis contrubernij conficiatio plurimū affert mo- *vitandi.*
menti ad corrigenda deprauandaq; mortalium in-
genia, tum præcipuè valet oratio, quæ quidem ex ar-
canis illis animi penetralib⁹ deprompta, genuinam
quandam & occultam vim, atq; vt græcè dicā meli-
us, ἐν ἐργαίᾳ secū adfert, eamq; in auditoris animū
in quem illabitur transfundit; præsentaneum vene-
num si pestilens fuerit: remedium efficax, si saluta-
ris, vt optimè quidā senserit pariter, atq; affirmaue-
rit: *Tales nos esse, qualia sunt quotidiana colloquia; tales*
euadere, qualia frequenter audimus. Monet itaq; non
temerè Apóstolus. *Fornicatio & immunditia ne nomi-*
netur quidem in vobis. Si quos eiusmodi Priapos, Cy-
prios tantum qui crepent ignes, honesto contigerit
adesse Symposio, carpenti omninò, præsertim à cle-
rico, ne taciturnitate silentioq; quodam quasi assen-
su partem culpæ alienę reportet. Sin hoc fieri non
possit, excedendum potius confessu, quàm talia per-
ferenda, quidquid eam ob rem iniucundum eueni-
at, aut acerbum. Exemplo *Clitomachi Pancratiastæ,*
qui vt Ælianus refert, si quando in conuiuuis, de rebus *Ælian.*
veneris, sermo incidisset, surgens continuo, discedebat, *lib. 3. de*
quasi magna quapiam iniuria læsus. Atque de his suprà *varia hist.*
quoq; nonnulla leuiter tacta, protulimus.

Dd 3

Ea

*Colloquia
pia qua
dexterita-
te introdu-
cenda.*

Ea verò prima erit cura, cui libet viro bono, præsertim clerico, conuiuio præsentis, vt de salutaribus rebus colloquia, si non propalàm, saltem tacitè subiuehat, atque epulis quasi interspergat. Habenda tamen discretio, tum loci tum temporis, tum personarum ratio; ne importunitate quapiam, à re aliena, audientibus bilem moueas, & fructum impediās. Itaq; si conuiuam agis apud homines Religiosos, ac spirituales, non nisi spiritualia propones, tractabis, excuties. Si apud sæculares, iucundas è memoriz promptuario, historias, in medium profer, aliquid ex illis boni eliciens, atq; animis assidentium intillians. Si coactus forsan, hominum impiorum ac Marpesiæ cautis duritia obductorum, cœtui adsis; caue, ne res pias, absq; inuolucro aliquo, ac tegumento illis obrudas: *εἰς κὸν πρὸς θυμὸν αἴσ, in simū odores spargis,* operam ludis, rubore suffusus, exploderis: afferendum porius Morale quippiam quo delectetur, honestū tamen, atq; inde deducendū aliquid, per varios licet anfractus, quo ipsi ad bonum inflammentur.

*Habenda
circumspe-
ctio, tem-
poris, loci,
personarū.*

Nequit adeò certus præscribi modus, quid quouis loco ac tempore dicendum. Illud indubitatum, ni prudenti circumspetione, quas monuimus, & locorum, & personarum, & temporum qualitates exploratas, tuo sermone aptaueris, loquere quiddam velis, imò ex Tripode oracula, Anthericum metes, ex arena funiculos nectes.

Quare ne imprudenter ad loquendum prorumpas, nondum præmeditato, quid dicas, quemnam in scopum id tendat, sintne qui eo forsan iuari, qui forsan offendi possint; an offensa præualeat, an vitilitas secutura, & si qua similia tali subseruiunt deliberationi. Ex quibus omnibus, & tu quoq; prudentior habebis, & non facilè, aliquod in periculum incurres. Iuxta illud Salomonis: *Qui moderatur ser-*

Prover. 17.

mones

mones suos, doctus & prudens est. Et eodem libro alibi: *Lingua placabilis, lignum vite, quæ autem immoderata est, conteret spiritum.* *Prover, 15.*

Sed quid si cum grauilissimis viris cœnæ, quos audire potius conueniat, quàm vt ipsi me audiant? quid tùm melius: taciturnum esse, an loqui? Rectè mones. Illud magis probor: ita tamen, ne semper piscis instar, mutus fedear, nihil omninò, rogatus licet, loquens, rogatus verò, sis breuis, & plura non effutias, quàm petantur; Audi Diuum Hieronymum: *Sit intentus ac vigilans, & aduersus peccata semper armatus animus tuus; sermo in omnib. moderatus, & parcus, & qui necessitatem magis loquendi indicet, quàm voluntatem.* *Epist. ad Celantiã.* Et Sapiens ait: *Stultus verba multiplicat.* *Eccl. 10. Prou. 26.* alibi quoq;: *Os lubricum operatur ruinas.*

Nec maximoperè curabis, taciturnitatẽ tibi probro verti; imitare sapiētissimos quosq; viros. Archidamus cuidam, qui vitio vertebat Hecateo Rhetori omnium clarissimo, q; adhibitus ad ipsorum conuiuũ, nihil dixisset: *Videris, inquit, mihi nescire, quod tempore gloriois qui dicendi nouit artem, etiam dicendi norit oportunitatem.* *Plutarchi in Lacon. Taciturnũ esse in tempore gloriosum.* In senatu, in foro, in concionibus, in legationibus, aliisq; Reipubl. negotiis, locus est oratori: in conuiujs temulentis, maiori cum laude filet eruditus, quàm loquitur. Sic periti bellatoris est, non minus scire fugiendi artem, quàm pugnãdi. Cum *Caes. Erasmi lib. 6 cap. 6.* Catoni, qui postmodum dictus est Uticensis, etiamnum puero ad infamiam computaretur taciturnitas; ait: *Carpant taciturnitatem, modo vitam probent.* Et addidit: *Tum demum abrumpam hoc meum silentium, cum ea loqui potero, quæ sunt indigna silentio.* Dignum Catone verbum, & iuuentuti præcipuè inculcandum.

Lyrosth. in Demaratus in conuiuiali quodam confessu roga-
Theatro, tus, Vtrum ob stultitiam, an ob sermonis inopiam
volum. 2. fileret. *Atqui stultus,* inquit, *ne possit quidem silere.*
lib. 18. Tit. Euripides cuidam opprobranti graucolentia oris,
Taciturni, argute respondit. *Multa nimirum in illo occulta com-*
Eraim. l. 8. *putruerunt:* Significans, se posse continere arcana.
Apoph.

Decipiuntur ergo qui hoc preclarum existimant,
 n grauisimorum virorum confessibus nunquam
 fileant, sed semper aliquid, siue rotundum, siue tor-
 tum, aut curuū, garriant, cum id certissimum sit fa-
 tuitatis indicium: vt contra silentium, vbi loquendi tem-
 pus non est, prudentia luculentissimum argumētum.

CAPVT XXIV.

Detractiones à conuiuio expellenda.

Eccl. 31, **O**Mnem proximi fugiendam iniuriam, dum
 conuiuio insitis, monet oportunè sapiens. *In*
conuiuio vini non arguas proximum, & non despicias
eum, in iucunditate illius; verba improprij non dicas il-
li; & non premas eum in repetendo. Maior verò ipsi
 contumelia vix posset inferri, quàm famam eius,
 clam vulnerando, calumniis. Nam vt S. Thomas
 ait. *Detraçtio secundum genus suum, est maius peccatum,*
quàm furtum; quia magis nocuum. *Melius est nomen*
bonum, quàm diuitie multae.

22. q. 73.

q. 3.

Frou. 22.

Detraçtio

grauis cri-

min.

Parie 3,

cap. 20.

Detraçtio

conuiuio

per fami-

liarum.

Est verò hoc vitium conuiuio à natura quasi ag-
 natum, vt vix vnquam ab ipsis diuelli, aut sepa-
 rari possit. Vnde Gregorius in suo pastorali
 Nisi enim mordax loquacitas epulis addictos raperet, Di-
 ues ille, qui epulatus quotidie splendide dicitur, in lingua
 grauius non arderet; dicens, *Pater Abraham, miserere*
mei, & mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti sui
in aqua, vt refrigerec linguam meam, quia crucior in hac
flam-